

Konferenca Dediščina na obrobjih?: Srednje- in vzhodnoevropske perspektive

Ljubljana, 29.–20. 11. 2023

1. mednarodna konferenca Srednje- in vzhodnoevropskega oddelka (*Central and Eastern European Chapter*) Združenja za kritično preučevanje dediščine (*Association of Critical Heritage Studies*) z naslovom »Dediščina na obrobjih?: Srednje- in vzhodnoevropske perspektive« je potekala 29. in 30. novembra 2023 na ZRC SAZU v Ljubljani. Organizirala sta jo večdisciplinarna raziskovalna skupina Dediščina na obrobjih: novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega, ki deluje na ZRC SAZU in Inštitutu za etnologijo češke Akademije znanosti iz Prage. Udeležilo se je 60 udeležencev iz Češke, Poljske, Madžarske, Romunije, Bolgarije, Srbije, Hrvaške, Italije, Avstrije, Nemčije, Danske in Slovenije. Na konferenci se je zvrstilo sedem panelov, ki so z različnih vidikov obravnavali vprašanja dediščine in dediščinjenja v postsocialističnih državah.

Prvi dan je po uvodnih nagovorih Mimi Urbanc, namestnice direktorja ZRC SAZU, ter Špele Ledinek Lozej, vodje raziskovalne skupine Dediščina na obrobjih: novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega, poslušalce nagovoril vabljeni predavatelj, geograf David Charles Harvey iz Univerze Aarhus na Danskem. V sodelovanju z Alijem Mozaffarijem iz Univerze Deakin v Avstraliji je predstavil prispevek z naslovom »*Borderstraddling heritage: Defining an agenda*«.

Prvi in drugi panel sta se osredinjala na reimaginacije materialne dediščine. Predavatelji so bili: Gábor Oláh (*City in the landscape, landscape in the city: The Hungarian concept of 'landscape' in the formation of urban heritage (1930–1960)*), Miha Kozorog (*Animated materiality of the Slovenian-Hungarian border*), László Mód (*Mobile heritage? Memorial trees of the Doberdo frontline*), Olga Nešporová (*The forest cemetery in Northern Bohemia – a place of memory, history, and reconciliation*), Jernej Gregorač (*Marching on memory: Preservation of memory and heritage on the Trail of remembrance and comradeship in Ljubljana*), Jasna Popović (*Brutal destiny of Yugoslav brutalist buildings – case of Belgrade: What*

Slika 1: Zaključne misli konference (od leve proti desni: Pavel Horak, Daša Ličen, Monika Stobiecka, Jiří Woitsch, Martina Bofulin).

are the social and what are the legal reality and future of the best-known examples of Yugoslav brutalist heritage in Belgrade), Monika Stobiecka (*Closure or erasure? The reconstruction of the Saxon palace in Warsaw*), Frank Rochow (*The wider context: Habsburg fortifications beyond their local heritage value*) in Hanna Mezei (*Synagogues as heritage in the post-socialist Hungary*).

Tretji panel z naslovom »Bolečina, a nič več sramu: Dediščinjenje nekdanjih psihiatričnih institucij in institucij za ljudi z oviranostmi« je zbranim prikazal dokumentarni film Amirja Muratovića z naslovom »Muzej norosti«. Filmu je sledila okrogla miza, ki jo je vodila Ana Reberc. Poleg režiserja so bili prisotni še soustvarjalci filma in muzeja Sonja Bezjak in Rajko Muršič ter Florian Schwanniger, predstavnik nekdanje ustanove za ljudi z oviranostmi na gradu Herthheim v Zgornji Avstriji, ki je predstavil dediščinski proces njenega preoblikovanja v sedanji Kraj učenja in spominjanja (*Lern- und Gedenkort Schloss Hartheim*).

Drugi dan je poslušalce nagovoril vabljeni predavatelj, etnolog in antropolog Alessandro Testa iz Karlove univerze v Pragi na Češkem s prispevkom *Cultural heritage in once-socialist countries: Heterogeneous ideas on serendipitous ethnography, imagined marginality, and even stranger things on this side of Europe*.

Predavatelji četrtega panela z naslovom »(Trans)nacionalna dediščina« so bili: Martina Bofulin (*Chinese restaurants: Locating migration heritage beyond the immigration/emigration lens*), Anja Moric (*Difficulties with heritage in the Kočevska region (Gottschee): Shared heritage, heritage of a (hidden) minority or migration heritage?*), Neža Čebrovič Lipovec (*Unveiling place-attachments and heritage dissonances in contested territories of post-socialist northern Istrian built heritage: »Group memory talk«*) in Katja Hrobat Virloget (*Heritage, lieux de oubli and massive migrations: The case of Istria*).

Predavatelji petega panela z naslovom »Umetnost, turizem in dediščina« so bili: Ivo Strahilov (*From the margins to the mainstream? Queering heritage through art and activism in Eastern Europe*), Magdalena Marija Meašič (*Prokofiev's Soviet operas in the 21st century: To perform, or not to perform, that is the question*), Renata Komič Marn (*Musealisation of art heritage objects in Slovenia 1945–1965: Contexts, identities, reception*), Mateja Habinc (*Appropriations of a socialist past in contemporary event tourism*) in Marjeta Pisk (*Intangible cultural heritage in Slovenia: Between the state and heritage communities*).

Predavatelji šestega panela z naslovom »Postsocialistične zapuščine onkraj samoumevnega« so bili: Jasna Galjer in Sonja Lončar (*Architecture and its social role: From generator of local and national development to marginalized and dissonant heritage*), Nina Vodopivec (*Industrial heritagization in Slovenia:*

Slika 2: Plakat konference.

Industrial workers and their experiences), Patrik Mravik (*Crossroad – a participative approach to deal with postsocialist heritage after COVID-19*) in Ioana Baskerville (*The show of the self and the other*).

Predavatelji sedmega panela z naslovom »Politike dediščine« so bili: Elena-Maria Cautiș (*Whose heritage? The making of the Transylvanian landscape*), Hanna Schreiber in Julia Krzesicka (*Rethinking 'politicization' in UNESCO heritage regimes or: Why bending the rules helps to protect 'the spirit of the Convention'*), Jasna Fakin Bajec (*The intangible cultural heritage of Nova Gorica as seen by local people and professionals*) in Janine Schemmer (*Experiencing dynamic margins – the regional museum SMO*).

Konferenco so organizirali člani večdisciplinarne raziskovalne skupine »Dediščina na obrobjih: novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega«: Martina Bofulin, Ana Reberc, Nataša Rogelja Caf (ZRC SAZU Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije), Tjaša Jakop (ZRC SAZU Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša), Špela Ledinek Lozej (ZRC SAZU Inštitut za slovensko narodopisje) Primož Pipan, Maja Topole (ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika), Marjeta Pisk, Eva Fekonja (ZRC SAZU Glasbenonarodopisni inštitut) ter Jiří Woitsch (Inštitut za etnologijo češke Akademije znanosti iz Prage) in Monika Stobiecka (Univerza v Varšavi).

Primož Pipan